

יורה דעה צד הלכות בשר בחלב

ד יג) והכף אסור לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב. כיון שהוא בלוע
 מנשר ומחלב, חבל עם שאר דברים מותר, כדלעיל סימן ל"ג ס"ק ג':
 (יד) ומ"מ בדיעבד אינה אוסרת כו'. כתב הב"י, דהיינו דוקא שחזר ומחבה
 צמין שחבה בפעם ראשון, דאילו חזר ומחבה צמין שהיתה בלועה ממנה תחלה
 צמין מע"ל מתחילה, פשיטא שאוסרת,
 עכ"ל. וכ"ש אם חזר ומחבה בשאר דברים,
 כגון מים וירקות, דמותר בדיעבד אפילו תוך
 מע"ל מתחילה הראשונה: (ה טו) אם
 בישלו כו'. עד סוף הסעיף. באמת
 שהמחבר לא כוון יפה בכאן, וגם הרב לא
 ירד למכוון, לכן מוכרח אני להאריך, דו"ל
 הסמ"ק (סימן ר"ג ק"ג, א), מעשה זה לפני מורי
 הר"י בקדרה חדשה שזישלו זה מים ומחבו
 לתוכה כף חולצת בת יומה, ולא היה צמים
 כדי לבטל, ואחר הימים זישלו זה מים
 אחרים ומחבו לתוכה כף שנשתמש לבשר כמו

י לא נהגו לחוס אלא לויג"א בעלמא לחוף ראש חבל, לא מים הראויים
 לכל ומשמה, והא ראייה דלחוף ראש מותר אפילו לכתחלה כו', על כן נריך
 דמי הקדירה לנהר, עכ"ל רש"ל. וכל זה בקדירה שנאסרה, חבל המאכל
 כחוב צאיסור והיתר הארוך (כלל כ"ד דין יג) ורש"ל ומ"מ שצריך להשליכו
 בית הכסא חבל לא לפני הכלב אפילו
 לצ שלו: ד (ה) בדיעבד אינה
 פירוש, אם חזרו ומחבו למין
 ראשונה, חבל אם חזרו ומחבו
 לוע זה מתחלה תוך מעט לעט מתחילה
 ה, אסור, כ"כ ז"י ורש"ל פכ"ה (חולין
 סימן מ"ו בשם סמ"ג (לאוין קמ):

באר הגולה

כיון שבלע החלב בשעת שחבו משא"כ הקדירה שלא
 אחר שנפגמה: ז חבל אם מחבו תוך מעט לעט
 ראשונה למין שהיה בלוע זה מתחלה אוסר כ"י ורש"ל:
 ד ה סמ"ק סימן ר"ג:

ביאור הגר"א

אם כו' והכף כו'. כמש"ל בר"ס צ"ג ועבה"ג ס"ק ר' וכמ"ש תוס' בסוף ע"ז ד"ה מכאן
 [טו] ומ"מ כו'. עבה"ג: ד [טז] אם בש"ו כו'. בש"ך ופר"ח השיגו על הש"ע ומפרשים
 זמ"ק בע"א וכמ"ש בפכ"ה (ק"י"א ב') דנ"ט בר נ"ט מותר. ואף למ"ש תוס' שם דוקא על
 שלו לא, בג' נותני טעם מודה כמ"ש תוס' בסוף ע"ז ע"ו א' סד"ה בת ובד"ה מכאן כו'
 ין ק"ח ב' ד"ה שנפל כו' והרא"ש בפ"ב דפסחים וש"פ וכ"ש לפסק הש"ע בסימן צ"ה:

באר היטב

בדיעבד אפילו תוך מע"ל מתחילה ראשונה: ד (יג) אסור. הנה הש"ך הניח דברי המחבר ורמ"א
 ב"ע דמאחר דאיכא כאן ג' נ"ט א' הנכנס אל הכף ומהכף אל המים ומן המים לקדרה וא"כ יש
 לחמוה על המחבר למה אסר לבשל זה בשר בפרט שהוא מחיר לקמן סימן ל"ה נ"ט בר נ"ט צביטול
 ועוד תימא דהיאך כתב מאחר שהיתה חדשה וכו' דמשמע הא אם זישל זה מתחלה חלב בעין אסור
 לבשל זה שאר דברים וזה אינו למ"ש לקמן סימן ל"ה ס"ג דקערות של בשר שהודחו ציורה חולצת
 צמים רוחין אפילו שניהם צ"י הכל מותר דהוי נ"ט בר נ"ט וגם על הרב רמ"א יש לחמוה דקמס
 כהמחבר והא לימא אפילו לדין דהא בג' נ"ט כ"ע מודו מיהו הא לא קשיא דלמה לא יהא מותר לבשל
 זה אפילו חלב דכיון דעכ"פ נריך לקבוע משמש אחד בקדרה זו א"כ יש לקבוע לה משמש בשר דמ"מ
 יומר נשאר זה טעם האחרון עיקר ונראה דכ"ש אם נשתמשו בשר בעין בקדרה זו שחבה זה בראשונה
 כף חולצת צ"י דמותר לבשל זה א"כ בשר אחר תחילה כף הראשון לא היינו ממירין הקדרה
 לבשל זה בשר לכתחלה כיון דעכ"פ נריך לקבוע משמש לקדירה זו יש לקבוע לה מחלב בלוע זה עכ"ל
 (והנה נודאי תיובתא גדולה היא על הב"י ורמ"א ונ"ל לתרץ דנריהם דדוחק דמיירי שהכפות היו צ"י
 ומסתמא כשהיה צ"י מסתמא שמוניח קמח דבוק עליו כמ"ש בסימן ל"ה ס"ג דנריך שיאמר צרי לי
 שלא היה שם שום דבוק עליו וכו' וא"כ הוי נמינת טעם ממש ואפ"ה סובר רמ"א בדיעבד מותר
 דהוי נ"ט בר נ"ט כי זה הטעם נותן לקדרה ומתקדירה למים שנים כנ"ל):

אוצר מפרשים

הדחה תחילה, דהא כבר כתבתי ריש סימן צ"א דלדבר יבש לגמרי לא בעינן הדחה אפילו בכלי חרס,
 עיין שם. אבל דבר לח אסור לתת בכלי חרס, ואפילו הדחת הכלי לא מהני, אלא צריך להדיח מה
 שנשתמש בו שכ"ד רוב הפוסקים הרי"ף והרמב"ן והרשב"א והר"ן וההמגיד והכל בו והראב"ד. עיין
 סימן ס"ט:
 [יד אברהם]
 [יד אברהם]: כדאיחא בגמרא:

גליון מהרש"א

ע' ובשום אחד מהפעמים לא היו. עיין ט"ז סימן צ"ב סקכ"ד וצ"ע ועכ"פ בהיו בין שני הפעמים
 לסגי. וצ"ל דפעם הראשון משערים בכלולו כאלו נכנסו כל ל"א זיתים ובפעם השני דלמא לא נכנס
 כל כך:
 ע' אם אין הכף ב"י כו'. ק"ל דהא נטל"פ מנבילה שא"ר לגר גמרינן, והתם שריא שלא כד"ג, משא"כ בב"ח. וי"ל דאי תקיש בב"ח לנבילה, את שאסור משום נבילה כו', כדאיחא בגמרא:

זהב

לזה קמ"ל דאינו כן, דפשיטא דאוסר הכף אם מחבה א"כ לבשר תוך מעל"ע לחלב, והמחבר
 אשמעינן דל"ת צמזשיל ראשון אין אוסר, דנט"ל מטעם יבש ציבש קאמתינ עליה, דחד צמרי בטל,
 דחייך אוכל יטעם לא שייך, דאין נ"ט משובח. מ"מ נימא דחלב הנבלע בכף נ"י לאחר שהוציאו, דהוה
 מחנה על מחנה ולא ממירין נט"ל כה"ג אלא צהיתר מרובה, וא"כ אם תחב הכף א"כ למעט חלב,
 שאין רוב נגד הכף, יהא נאסר, ואפשר כל שאין ס' נמי, כיון דהחלב נ"י בכף עם בלוע בשר, חו
 נריך ס' בחלב נגד חלב הנאסר, קמ"ל דנטעם לבד, אפילו ברוב איסור אין אוסר, כדבעינן למימר
 בסימן ק"ג בס"ד. שוב ראיתי בפרישה אות זו, דקמ"ל דל"ת השתא שבלוע מצב"ח, מאסור טפי

פרי מגדים

כ שנחערב עם חבשיל אחר, דנט"ל כי הא לא אמרה תורה טכ"ע ד"ת, ומדין ציטול כמו
 יבש קאמתינ עליה כמו שיתבאר בק"ג, וזה ברור: ד (ה) בדיעבד. עט"ז. הוי קשיא לי
 מחבר, פשיטא דיעבד אינם אוסרות, אטו גרע מחיבה צ' מתחילה א', היא היא. גם מה קמ"ל
 מחבה למין הבלוע זה בראשונה שאוסר, פשיטא, עד"מ כף בשר שאצ"י לחלב, ואח"כ תוך
 ע' למחיבת חלב מחבו לבשר, אכתי לא ידעינן דאסור. וניחא לי, דחדא מתורבת בירך חברתה,
 אמניא דהש"ע קמ"ל אף במחיבה שנייה היה בשר שרי, וכנה"ע ב"ג דאם קדירה של בשר
 ל זה חלב, שרי לבשל ממין שירצה, ואף דאין לא קיי"ל הכי, היינו ציבש בו טעם משובח, לא

משבצות

י לא
 זכל ו
 דמי
 כחוב
 בית ה
 לצ ש
 פי
 רח
 לוע
 ה, או
 סימן
 כיון ש
 אחר ש
 דאשונה
 עם כו'
 [טו] ו
 זמ"ק ב
 ולו ל
 ק"ח
 ל ו
 ייעבד
 זממו
 וו הש
 ע"י
 ה מ
 ג"א
 לו ג'
 ק ע
 ת הכ
 ב"ב
 מש
 דו
 ל מ
 בשו
 י ר
 עם
 נתו
 קי
 ה
 מי
 גא
 ח
 הא

פרק ד

א אם חתך בסכין חלבית בת יומא, חתיכת בשר רותחת, חום הבשר יפליט את טעם החלב הבלוע בסכין, ונמצא הבשר בולע טעם החלב. לכן צריך שיהיה בבשר שיעור של פי שישים, מחלק הסכין שנכנס בבשר בזמן שחתך². ולכן אם יודע בבירור בלי ספק כמה מהסכין נכנס בבשר³ סגי בפי שישים בבשר כנגדו, ואם אינו יודע צריך פי שישים כנגד כל הסכין. מלבד הקתא (דהיינו מלבד בית האחיזה) ואם יש פי שישים הבשר מותר. אין פי שישים הבשר אסור.

ב וכשיש שישים בבשר כנגד הסכין ואנו מתירין הבשר, בכל אופן צריך לחתוך כדי קליפה ממקום שבו חתך הסכין בבשר⁴. ושיעור קליפה הוא, שיחתוך בעובי כזה שינטל כולו כאחד ולא יהיה פרורים פרורים⁵. ויש מחמירין לחתוך מן הבשר כדי שיעור נטילה⁶. דהיינו כשני ס"מ בערך⁷. וטעמם שחוששין שמא הטעם הנפלט מן הסכין לא נתפשט בכל הבשר, אלא רק נתפשט עד

מקורות

1. שו"ע סימן צ"ד ס"ו. חכ"א כלל מ"ז ס"א.
2. ש"ך שם ס"ק כ"ח, ס"ז שם ס"ק י"ב, חכ"א שם.
3. י"א דאין לסמוך על השואל כשאומר שידע כמה מן הסכין נכנסה בבשר, דמילתא דלא רמיא עליה דאיניש, לאו אדעתיה, עיין ס"ז צ"ה ס"ק י"ב בשם המהרש"ל.
4. ס"ז שם ס"ק י"ג, חכ"א שם. וכן דעת הצ"צ והעצי לבונה שהובאו בדר"ת שם ס"ק צ"ד עיי"ש.
5. ש"ך סימן צ"ו ס"ק כ"א, חכ"א כלל מ"ב בסעיף י"א.
6. פרימ"ג סימן צ"ד במ"ז ס"ק י"ג. וחור"ד שם בביאורים ס"ק י"ד, עיי"ש.
7. עיין שו"ע יו"ד סימן ק"ה ס"ד, מג"א אר"ח תס"א ס"ק י', ובמחה"ש שם, ובמשנה ברורה סימן תנ"א ס"ק ק"א. ששיעור נטילה הוא שיעור אצבע אגודל.

שיעור כדי נטילה ממקום החתך, ובשיעור מועט זה ודאי שאין פי שישים כנגד הסכין, ולכן צריך לחותכו.

ג אם אין הסכין בת יומא פשוט שבכל אופן הבשר מותר, שהרי הטעם הפגום הנפלט מן הסכין אינו אוסר כמו שביארנו. אך אעפ"כ צריך לחתוך כדי קליפה ממקום שבו חתך הסכין בבשר, והטעם לזה משום שבסתם סכין חוששין שמא דבוקה בה מבחוץ מעט שמנונית, ויש חשש שמעט שמנונית זו נבלעה בכדי קליפה מן הבשר⁸.

ד דין הסכין, בין שהיא בת יומא, בין שאינה בת יומא, בין היה שישים בבשר כנגדה, בין לא היה שישים כנגדה, בכל גווני צריכה הכשר בהגעלה.

ה בכל מקום שיש ספק על הכלי או על הכפית וכו' אם היא בת יומא, או אינה בת יומא, אזלינן לקולא ואמרינן סתם⁹ כלים אינן בני יומן. והמאכל מותר.

מקורות

8. מפורש בשו"ע וברמ"א סימן צ"ד סעיף ז' עיי"ש. ועיי"ש בגר"א ס"ק כ"ד שמעט שמנונית מסתמא אין לחוש על יותר מכדי קליפה, ולכן אף שלעיל בסעיף ב' הבאנו לענין חשש בליעת טעם שיש מחמירין לחתוך כדי נטילה, כאן שכל החשש רק לשמנונית, ודאי יש לסמוך על השו"ע והרמ"א שדי בכדי קליפה. [וע"ע בדר"ת שאפילו למחמירים גם כאן. בכ"א בסכינים כמו שלנו שנוהגים לנקותם אין להחמיר יותר מכדי קליפה].
9. רמ"א סימן צ"ד ס"ז, ובש"ך שם ס"ק ל"א חכ"א כלל מ"ז סעיף ב'.
10. בט"ז שם ס"ק י"ג ערוך השולחן שם ס"ל, שו"ע יו"ד סימן קכ"ב ס"ו עיי"ש וסר"ס ז'.